

volené extrapolace“, v nichž se vysuzují z pravidelnosti skupinové dynamiky malých skupin zákonitosti sociálních makrostruktur. Jde totiž o znak, který je pro současnou americkou sociologii stále ještě dosti charakteristický. V závěru úvodní části jsou pak vloženy zdroje rozdílů v teoretických i empirických zájmech jednotlivých autorů a shrnuty základní výzkumné postupy, v práci použité. Zvláštní pasus je věnován úvaze o vztahu výsledků získaných v laboratorních podmínkách k „normálnímu“ životu malých skupin. Vlastní soubor statí je pak rozdělen do pěti tematických oddílů. V první části jsou shrnuty studie věnované problematice skupinové koheze, z nichž „nejteoretičtější“ je studie Newcombova o proměnných interpersonálního výběru a Jacksonova studie o otázkách referenčních skupin ve formální organizaci. Problematice vztahu skupinového výkonu ke skupinové kohezi je věnována stať Schachterova aj. Další část se zabývá otázkami skupinového tlaku a skupinových norem. Obsahuje známou studii Aschovu, charakteristickou práci Festingerovu o redukci kognitivní disonance (poznamenejme, že v polské sociologické literatuře jí bylo věnováno několik samostatných studií), Festingerovu stať o informální komunikaci a zvláště zajímavou studii Converse a Campbella, která překračuje rámec sociologie malých skupin a naznačuje možnosti analýzy sekundárních skupin (v konkrétním případě politických norem) při použití metodologie skupinové dynamiky. Třetí tematický okruh je věnován otázkám individuální motivace a skupinových cílů a obsahuje základní studii Horwitzovu, dále stať Ravenovy a Rietsemaovy, Deutschovy, Thomasovy aj. Oddíl *Vedení a skupinový výkon* shrnuje řadu studií o vůdcovství, z nichž základní význam má často diskutovaná stať Balesova a Stroedbeckova o skupinovém řešení úkolu. Závěrečná část je věnována problematice strukturálních vlastností skupin. Práce byla v různých souvislostech citována, komentována a kriticky analyzována; pro poznání stavu současné empiricky orientované sociologie má význam základní. Je užitečná také pro ty, kdo se chtějí podrobněji seznámit s některými metodologickými postupy u nás dosud ne zcela obvyklými (v řadě ohledů také svrchované problematiky), zejména pak s otázkami laboratorních výzkumů skupin, s metodikou výzkumu skupinové komunikace a s prací s tzv. umělými skupinami.

— m. p. —

B. Berelson: The Behavioral Sciences Today New York, Harper & Row, 1964 (1. vyd. 1963), 278 str.

Kniha je souborem přednášek předních amerických pracovníků v různých společenských vědách, které byly předneseny v r. 1963 v americkém rozhlasu s cílem podat souhrnný obraz o stavu tzv. „věd o chování“ (behavioral sciences). Ačkoliv jde o publikaci v podstatě populární, která tedy nepřecupuje ani s faktografickým materiálem, jenž by dokládal základní tvrzení, ani s odkazy na

další literaturu, je četba této práce užitečná proto, že jde o pohledy badatelů velmi rozmanitých vědních disciplín, nadto badatelů ve všech oborech špičkových. Knihu uvádí stať B. Berelsona, v níž je zejména zdůrazněn „interdisciplinární charakter“ věd o chování. Zatímco pojem společenské vědy je označováno šest striktně vydělených disciplín (antropologie, ekonomie, historiografie, politická věda, psychologie a sociologie), je základem „věd o chování“ „americká verze antropologie, psychologie a sociologie“. Vědeckým cílem je dosáhnout zobecnění, která se týkají lidského chování a jsou opřena o empirickou evidenci. V dalších částech je naznačen přístup jednotlivých disciplín k řešení tohoto úkolu. R. F. Tyler se zabývá institucionální organizací chování, Cora du Bois současnými zájmy antropologie, E. R. Hilgard psychologií a Harry Alpert podává souhrnný přehled o stavu současné sociologie. Následující stať orientovaná k dílčím problémům a aspektům lidského chování. S. A. Stouffer, známý svými výzkumy amerického vojáka, informuje o základních metodologických problémech. C. I. Hovland o užití počítačů ve vědách o chování a o problémech modelování. K. H. Pribram se zabývá stavem neuropsychologie v USA. J. H. Greenberg základními otázkami lingvistickými ve vztahu k analýze lidského chování. G. A. Miller, autor knihy *Jazyk a komunikace*, podává přehled základních problémů teorie učení, R. H. Knapp shrnuje stav současného vědění o psychologii osobnosti. G. C. Homans, jeden z nejvýznamnějších reprezentantů „teorie chování“ a sociologie malých skupin, ukazuje vývoj zájmu o malou skupinu v americké sociologii a reprodukuje základní myšlenky svých známých prací *Social Behavior a Sentiment and Activities*. Známy americký metodolog a sociolog veřejného mínění P. F. Lazarsfeld se zabývá vztahem politického chování a veřejného mínění. S. M. Lipset informuje o výsledcích svých studií sociální stratifikace v současné Americe; na jeho stať navazuje Kingsley Davis studii o sociální demografii, kterou jednoznačně přifazuje, proti mínění některých demografů, k vědám o chování a D. R. Young stať o aplikacích výsledků věd o chování v jednotlivých profesích. Youngova stať současně uvazuje závěrečný problémový komplex, do něhož patří ještě stať J. W. Rileyho o významu věd o chování pro současný společenský život a závěrečná studie známého amerického sociologa R. K. Mertona *Mozaika behaviorálních věd*. Všechny studie jsou napsány velmi „čtivě“, bez polemických invektiv, hutně a informativně. Kniha, která u každé stať shrnuje základní údaje o jednotlivých autorech, je opatřena jmenným i věcným rejstříkem.

— m. p. —

Sovremennyy kapitalizm i buržuaznaja sociologija

izd. Mysl, Moskva 1965, 355 str.

Kniha je souborem pěti statí, z nichž tři jsou orientovány vysloveně sociologicky. M. Š. Ba-